

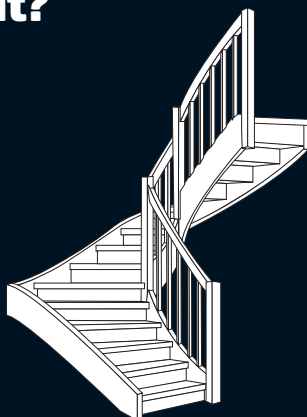
NY TRAPPA

VAD VÄLJER DU?

Ska det gå lätt, snabbt och vara dyrt? Eller vara svårt, tidskrävande och billigt? **Du väljer själv priset på din nya trappa.** Om du har ont om tid kan du ha en trappa klar på ett par dagar. Men du kan också bygga den själv för en bråkdel av priset, om du är beredd på en utmaning – och har tid med det.

■ Hur ska din trappa se ut?

Din trappa kan helt enkelt leda rakt uppåt och nedåt utan att svänga. Detta kallas en rak trappa. Nackdelen med den modellen är att den ofta måste vara ganska lång för att kunna nå hela vägen upp till nästa våning. Här kan en trappa som svänger, antingen till en fjärdedel eller hälften, vara en bättre modell.

DEN HALVSVÄNGDA TRAPPAN

Trappan vrider sig 180 grader. Detta gör att man kan bygga en trappa som inte tar så mycket plats på längden. I gengäld har alla stegen skurits ut "snett" – såvida inte trappan byggs med ett vilplan på halva vägen. I sådana fall består den halvsvängda trappan egentligen bara av två raka trappor som leder uppåt och nedåt till ett vilplan i mitten.

Den halvsvängda trappan väljs ofta som den platsbesparande och minimalistiska lösningen som inte ska vara så iögonfallande.

**BYGGSATS
25 000 KR.**

- Skräddarsydd
- Färdigmålad
- Enkel att sätta ihop
- Färdig på en dag

**BYGG SJÄLV
7 000 KR.**

- Skräddarsy själv
- Betala endast för materialet
- Bygg den på 3-4 dagar

DEN KVARTSSVÄNGDA TRAPPAN

En trappa med lite mer elegans. Samtidigt kan den vara praktisk, om det inte finns ordentligt med plats för en lång, rak trappa. Trappan kan byggas med ett vilplan i "svängen".

De nedersta stegen har sågats "sneda" så att de följer med runt i svängen. Det ser snyggt ut, men det är inte den bästa trappan att gå på för mindre barn och personer med nedsatt rörelseförmåga.

DEN RAKA TRAPPAN

Detta är den enklaste trappan. Den kan antingen ha bara plansteg eller både plansteg och sättsteg.

Eftersom det är en enkel trappa är den även den billigaste, om du köper den som byggsats. Det är även den som är enklast att bygga själv.

Trappa som byggsats

**BYGGSATS
25 000 KR.**

Det går att göra den billigare, men inte mycket enklare: Du mäter upp (eller får tillverkaren att mäta), väljer vilken trappmodell du vill ha och därefter levereras allt som byggsats. Om du kan hantera en hammare och en skruvdragare, har du en trappa som är klar på en och en halv dag.

Priserna varierar mycket, allt beroende på vilken typ av trappa, handledare och vilken typ av spjälor du vill ha. Kolla på internet och leta ordentligt.

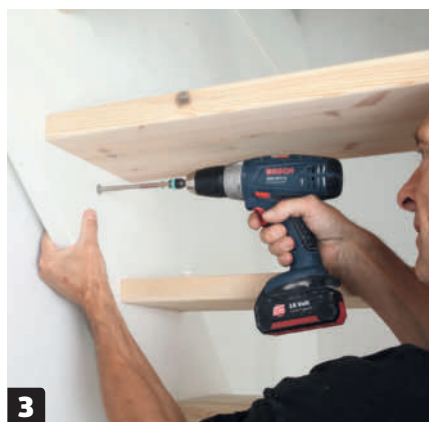
1

Sätt ihop vangstyckena och stegen. Läg ett vangstycke på golvet, banka i stegen i hålen. Läg det andra vangstycket ovanpå och banka ihop allt. Läg en kloss emellan det målade vangstycket och hammaren.

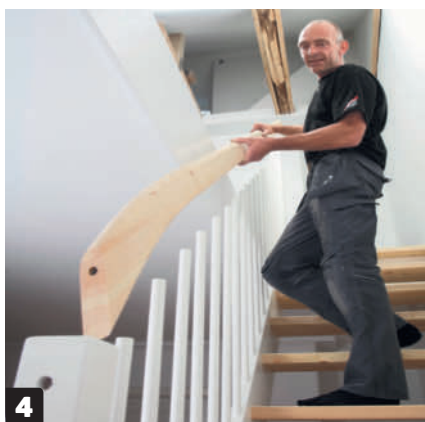
2

Lyft trappan på plats. Beroende på trappans storlek och vikt, behövs en eller två personer som hjälper till.

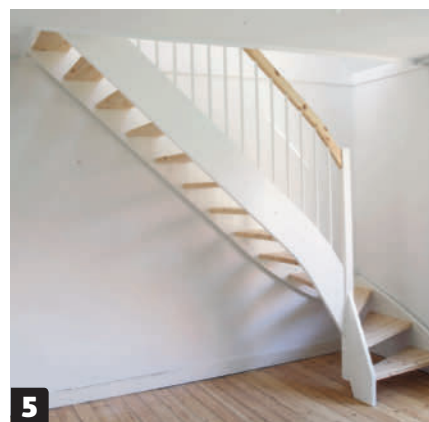
3

Skruva fast vangstycket. Här skruvas det in i väggen där solida pluggar håller det på plats. Trappan ska också fästas längst upp i själva trapphållet.

4

Sätt på spjälorna och handledaren. Det har redan borrats i både vangstycket och handledaren så det handlar bara om att sätta ihop det.

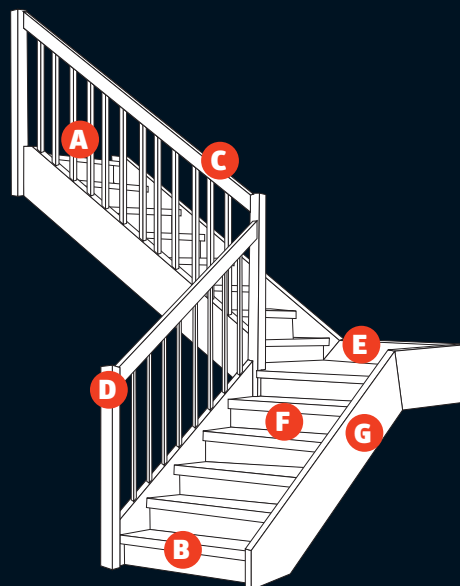

5

Vips så är den klar! 25 000 kronor och en och en halv dags arbete. Byggsatsen är lätt att bygga med, men den är inte helt billig.

Trappans anatomi

- A. Spjälorna** avskärmar trappans sidor och ger stöd åt handledaren.
- B. Stegdjupet** är trappstegets djup (från trappnos till trappnos).
- C. Handledaren** är den översta listan på trappräcket.
- D. Stolparna** avslutar trappräcket längst upp, nederst och i "svängen".
- E. Vilplanet** är en trappavsats.
- F. Sättsteget** är den lodräta skivan mellan stegen på en stängd trappa.
- G. Vangstyckena** är trappans bärande delar som stegen vilar på. Vangstyckena sätts fast på väggen eller i bjälklaget.

Trappa byggd från grunden

**BYGG SJÄLV
7 000 KR.**

Att bygga sin trappa själv, är ingen nybörjaruppgift. Men med lite erfarenhet i bagaget och rätt verktyg i verkstaden kan du faktiskt göra det.

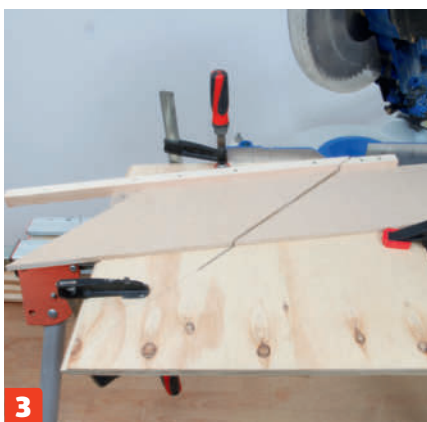
Trappan här är en rak trappa och vangstyckena (trappans sidor) har byggts upp så att du slipper alltför besvärliga fräsningar för att få stegen, infällda. Bitar av plattor stödjer stegen och när allt har satts ihop och målats, går det inte att se att trappan inte är byggd i ett stycke.

1 Såga till stegen. Här gör vi stegen av en bordsskiva av ek, som sågas i 30 cm breda bitar med en sänksåg. Därefter kan vi såga ut stegen med rätt bredd.

2 Såga ut sättstegen. Vi använder 10 mm MDF-skiva för de lodräta sättstegen. De *kan sågas till med cirkelsåg eller sänksåg.

3 Skär ut sidoplattorna. Sidoplattorna ska sättas på trappans vangstycke mellan stegen.

4 Märk upp till stegen och sidoplattorna på trappans vangstycke. De ska sitta växelvis, men först ska sidoplattorna endast hållas på plats med en skruv.

■ En bra trappa

En trappa ska vara bra att gå på. Här är det helt avgörande att stegen har rätt djup och en behaglig höjd. På fackspråk talar man om stegdjupet – det vågräta avståndet mellan två trappstegs framkanter – och steghöjden – höjden mellan två steg. När förhållandet mellan de två måtten är perfekt, blir trappan behaglig att gå på.

Ett stegdjup plus två steghöjder ska tillsammans vara cirka 63 cm. Steghöjden får dock aldrig överstiga 21 cm samtidigt som stegdjupet ska vara minst 21 cm.

■ Två fina lösningar

De två trapporna här ser mycket olika ut, men bägge är behagliga att gå på. De följer nämligen trappformeln: ett stegdjup plus två steghöjder ≈ 63 cm.

Trappan till vänster: $39 + (2 \times 12) = 63$.

Trappan till höger: $27 + (2 \times 18) = 63$.

**BYGG SJÄLV
7 000 KR.**

5

Sätt upp vangstyckena.

Först ställer du dem på rätt avstånd. Använd eventuellt ett steg till att mäta med.

De nedersta sidoplattorna har limmats fast. De övriga väntar vi med tills stegen ska monteras.

6

Skruva fast trappan längst upp. Vi har skruvat fast ett sättsteg till vangstyckena och på så sätt kan sättsteget skruvas in i golvbjälkarna i våningsskillnaden.

9

Skruva fast stegen utifrån. Det har borrats hål inifrån och här måste de två 5 x 80 mm-skruvarna sättas in med en vinkelchuck.

■ Så mycket plats tar trappan

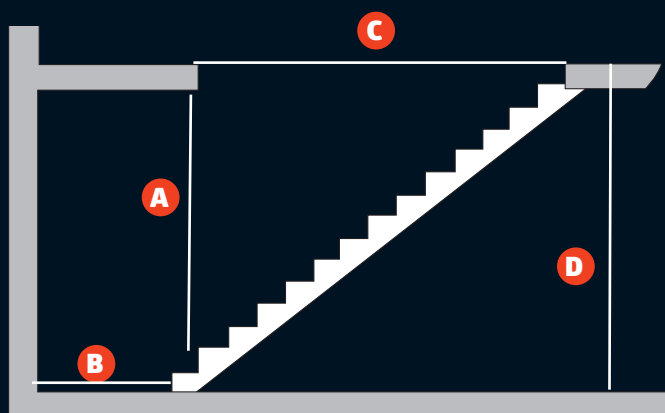
De här måtten ska du ha ordning på när du beställer eller bygger en trappa.

A. Från framkanten på trappstegen ska det vara minst 200 centimeters fri höjd.

B. Vid foten av trappan ska det vara minst 80 cm och helst 100 cm till väggen eller dörren.

C. Längden på trapphålet beror på den fria höjden (A). En brantare trappa kommer att minska den fria höjden.

D. Våningshöjden mäts alltid från golvet på den nedersta våningen till ytan på golvet på nästa våning.

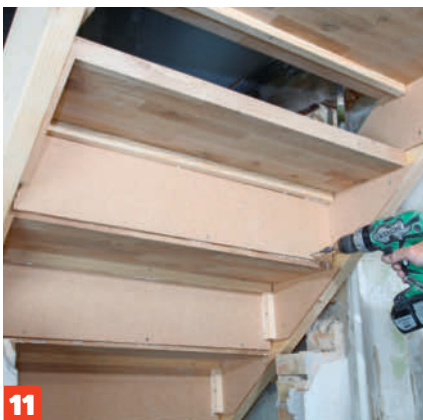
7 **Limma fast det första steget.** Steget vilar på sidoplattan och när du har påfört rikligt med lim på stegets ändar, pressar du ihop vangstyckena med klossar eller kilar mellan vangstyckena och väggarna.

8 **Limma och skruva fast sidoplattan.** Plattan pressas ned mot steget och skruvas fast med fem 4 x 40 mm-skruvar.

10 **Fortsätt med sidoplattorna och stegen.** Efterhand som du rör dig uppåt kan du stå på trappstegen och arbeta.

11 **Stäng trappan med sättsteg.** Här limmar och skruvar vi i plattan nederst och monterar en list längst upp som plattan kan skruvas fast på utifrån. Då tippas inte plattan om du sparkar till den när du går upp.

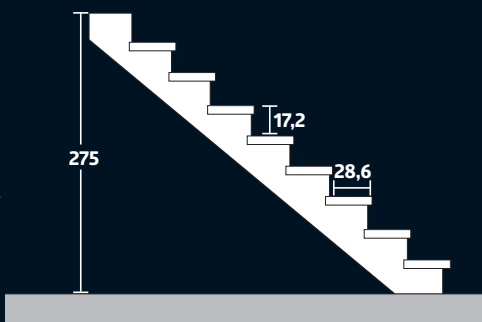

Den färdiga trappan med målade vangstycken och sättsteg.

■ Så gör du beräkningarna

"Trappformeln" säger att ett stegdjup plus två steghöjder ska vara 63 cm. Vänder du på formeln är 63 minus två steghöjder lika med stegdjupet.

Den här trappan ska leda 275 cm uppåt. Om du provar dig fram med 16 trappsteg får du: $275/16 =$ steghöjden 17,2 cm. Stegdjupet blir: $63 - (2 \times 17,2) = 28,6$ cm. Steghöjden mellan stegen är mindre än 21 cm och stegens djup är större än 21 cm. Det blir en bra trappa.

Om du i stället provar med 14 steg ser ekvationen ut så här:

$$63 - (2 \times 19,6) = 23,8 \text{ cm grund.}$$

Det blir en något brant trappa, men den kommer att fungera.

